

Alicja Gronau-Osińska
Wydział Kompozycji, Dyrygentury i Teorii Muzyki
Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina
Warszawa

Zanurzony w kulturze. Narodowy czy uniwersalny?

Autorka i kompozytorka w jednej osobie zastanawia się, czy w kompozytorskiej wypowiedzi jest możliwa harmonia pomiędzy wartością narodową a dążeniem do uniwersalności. Jeśli język literacki jest zanurzony w kulturze, a wiemy, że tak jest, to czy muzyka wokально-instrumentalna przestaje być uniwersalna? Jaki wpływ wywiera język słów na przekaz utworu muzycznego?

Autorka szuka odpowiedzi w autoanalizie swojej muzyki. Jest bowiem twórcą cyklu utworów, w których punktem wyjścia były słowa w różnych językach. Przyjęcie takiego założenia było dla niej ważne i podstawowe dla wspomnianego cyklu utworów. Zatem czy te utwory są narodowe, czy uniwersalne?

Immersed in culture. National or universal?

The author and composer in one person wonders whether a harmony between the national value and the striving for universality is possible in the composer's musical language. If the literary language is immersed in culture, and we know that it is so, does the vocal-instrumental music cease to be universal? What influence does the language of the text have on the message of a musical piece?

The authoress looks for answers in the self-analysis of her music: she is a composer of a cycle of musical pieces for which words in various languages were the starting point. This assumption was important to her and essential for the mentioned cycle of musical pieces. Therefore, are these musical pieces national or universal?

Kompozytor sięga po muzykę wokально-instrumentalną co najmniej z kilku powodów. Najczęściej przyczyną takiego wyboru jest tekst literacki, którego walory wywarły na tyle mocne wrażenie na nim, że zapragnął skomponować muzykę usłyszaną w swojej wyobraźni dzięki poezji czy prozie. Innym powodem mogła stać się chęć zmierzenia z jedną z tradycyjnych form muzycznych z udziałem słów, a więc pieśni, opery czy kantaty. Zainspirować może kompozytora forma literackiej wypowiedzi, z którą chce współgrać lub polemizować posługując się środkami wyrazu muzycznego. Bywa też, że do pełni realizacji pomysłu dźwiękowego właśnie słów kompozytorowi trzeba, dlatego podejmuje próbę znalezienia odpowiedniego tekstu. Dodać warto, że z inspiracji tekstem nie musi wcale powstać utwór wokально-instrumentalny, jeśli od słów ważniejsza jest idea i to ją kompozytor pragnie przedstawić, sięgając po środki jedynie dźwiękowe.

Poniższe rozważania ograniczono do muzyki wokально-instrumentalnej, w której na osi słowa – muzyka można zarysować dwie skrajne postawy twórcy. Pierwsza jest ugruntowana głęboko w tradycji i historii muzyki. Twórca sięga po utwór słowny, by z niego wziąć maksimum dla powstającej muzyki. Związek słowno-dźwiękowy ugruntowany będzie na